

жно усмотреть из прилагаемой карты, следует связать железной дорогой Симферополь с Алуштой». В цьому документі архітектором викладено варіант раціонального «економічного підходу» до вирішення проблеми «по отношению к делу акционерного курортного строительства в Крыму». «Такое может идти по двум направлениям: а) непосредственного производства построек при условии создания на месте солидного строительного аппарата; б) в направлении финансирования отдельных самостоятельных организаций, каковые, по имеющимся у меня сведениям, уже начинают к этому резону соорганизовываться» [2, од. зб. 61, арк. 4]. Отже, О.М. Бекетов був добре обізнаним у сучасних йому економічних проблемах держави.

1933 р. архітектор Бекетов за домовленістю з Харківським Інститутом «Южгироруда» починає розробку ескізного проекту «Парка культуры и отдыха в поселке Камыш-Бурун близ г. Керчь» [2, од. зб. 56, арк. 59]. Серед його особливостей слід відзначити використання сучасних комбінованих систем розпланування алей та доріжок; у парку передбачалося використання особливих декоративних порід дерев та кущів, а в самому проекті — активне притягнення місцевого рельєфу при забудові території парку.

Відомою будівлею О.М. Бекетова у Криму став будинок відпочинку тресту «Главспирт» [2, од. зб. 51, арк. 65] (1934-1935 рр.), (нині — санаторій «Алушта»). З цього приводу харківський архітектор, професор О.Л. Эйгорн писав: «Считаю уместным и рациональным, чтобы составление проекта Дома отдыха в г. Алушта было произведено академиком Бекетовым, который к тому же хорошо знаком с условиями местности и проектированием подобных зданий в сейсмических районах Крыма» [2, од. зб. 51, арк. 6-10].

В архівному фонді цей проект представлено найповніше: генеральний план місцевості з геодезичними зйомками, варіанти ескізів фасадів будинків, їх останні креслення тощо. Вивчаючи ці документи, знову ніби поринаєш у вже змальований «образ» «всякого курорта»: «дать человеку возможно больше телесного и душевного покоя...». Саме за цією формулою продовжує мислити архітектор-художник, майстер будівельник О.М. Бекетов, перетворюючи ідею в реальність.

До болю вражає сучасний вигляд санаторію «Алушта»: перебудова після війни зовсім змінила

його зовнішній і внутрішній декор. Постає питання: де поділася та натхненність автора проекту?

Мабуть, «кримську» тему у творчості О.М. Бекетова неможливо вважати вичерпаною без згадки про «теплі» сонячні пейзажі на його картинах...

«Помимо архитектурно-художественной, преподавательской деятельности, — писал О.М. Бекетов, — в продолжение всей моей жизни я с любовью и много работал и работаю теперь по живописи: преимущественно акварелью, а также маслом, имею более 200 различных этюдов и набросков с натуры» [2, од. зб. 67, арк. 5]. О.М. Бекетов був чудовим художником-пейзажистом і впродовж свого життя не розлучався з пензлями та фарбами.

Кримські морські пейзажі наповнені сонцем: архітектурні побудови, інтер'єри, маленькі етюди на дощечках, цілий світ краси продовжує жити і в стінах його будинку в Алушті, нині музеї. По зернині збираючи творчу спадщину О.М. Бекетова, працівники його сприяють відродженню духовної архітектури «срібного віку».

Значна Бекетовська спадщина у Харкові. Тут за його проектами споруджено більше 40 монументальних громадських та житлових будинків, які є пам'ятниками архітектури 19 — першої половини 20 сторіччя, неординарного явища, котре паслило та сонячно залишило свій слід в історії міста.

«... я в качестве Мастера архитектуры с 40-летним стажем уже заслужил своими работами известность, но искренне желаю дать моему родному городу Харькову красивое здание» [2, од. зб. 43, арк. 4]. — писав О.М. Бекетов 1936 р. до однієї з партійних інстанцій, захищаючи своє дітище — ескізний проект будинку Червонозаводського театру.

Документи особового фонду академіка архітектури О.М. Бекетова 1973 р. були передані до ЦДНТА України його дочкою О.О. Бекетовою і складають 103 од. зб. До них звертаються, з ними працюють, вони — історія Харкова, в повному розумінні — епоха.

Примітки

1. «ВАСО» — «Всеукраинское Акционерное строительное общество», офіційним представником якого у Криму був О.М. Бекетов.
2. ЦДНТА України, ф. 2, оп. 1.

Людмила Кузьменко

**ДОКУМЕНТИ ФОНДУ М.М. ДАНЬКА
У ДЕРЖАВНОМУ АРХІВІ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

У Державному архіві Сумської області зберігаються документи нашого земляка, члена Спілки письменників України, письменника, журналіста, перекладача, краєзнавця і видатного поета, «який у часи комуністичного всевладдя, гнаний, переслідуваний, цюкований витримав понадлюдський іспит на вірність українському слову і талан-

тові, яким обдарувала його рідна земля. В Україні це було важко, майже неможливо. Микола Дянько сягнув за межу неможливого» [1].

Народився М.М. Дянько 24 травня 1936 р. у с. Славгород Краснопільського району Сумської області в родині сільського коваля. Тут-таки закінчив семирічку. Під впливом прекрасної Слав-

городської природи, серед простих працюючих людей зростає поетичний талант Миколи. Вже в першому класі він написав перший свій вірш «Іду я до кручі гірської».

У вересні 1944 р. був призваний до лав Радянської Армії. Закінчив Харківську військову радіошколу, на фронті був радистом. З підрозділом, в якому служив, пройшов з боями від Будапешта до Відня. За бойові заслуги у Великій Вітчизняній війні Данько нагороджений медалями: «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За перемогу над фашистською Німеччиною». Після демобілізації працював бурильником на Пустомитівському заводі Львівської області, одночасно навчався у вечірній школі робітничої молоді. 1956 р. закінчив факультет журналістики Львівського університету [2, спр. 104, арк. 1-15; спр. 195, арк. 10-13].

ці роки Данько багато пише. Ніщо не проходить поза увагою поета: прекрасне описання пейзажів рідного краю, пробудження і оновлення природи, вічна тема — кохання, зображення минулого і мрії про майбутнє батьківщини. Вірші поета відзначалися глибоким патріотизмом, любов'ю до рідної землі і народу, чіткістю думки і розмаїтістю форми. Це не залишилося непоміченим у літературних колах 70-х рр.

1965 р. у республіканському видавництві «Молодь» вийшла друком перша збірка віршів поета «Зоряне вікно». Цей творчий успіх окрилив поета. 1967 р. виходить друком друга збірка Данька «Червоне соло». Як пізніше про неї відгукнувся наш земляк поет Олекса Ющенко: «Збірка була важливим кроком, сміливим вторгненням в суспільну задушливу атмосферу — рвучким вітром прав-

Журналістські будні (М.М. Данько перший зліва)

1954 р. виходить альманах студійців Львівського університету, де поряд з іменами молодих поетів Петра Маха, Дмитра Молякевича, В. Колодія ми бачимо і Миколу Данька. Відтоді його поезії, нариси, оповідання, статті, переклади з болгарської мови публікувалися в альманахах, журналах, збірниках, газетах.

Як професійний журналіст Микола Данько працює у Львівській обласній газеті «Ленінська правда», Сумській обласній газеті «Ленінська правда», в журналі «Початкова школа» на посадах: завідувач відділом шкіл, культури, літпрацівника. У

ди дихало слово поета. Слово це порушило спокій керівництва партократів. Його вірші ставали знаком громадянської мужності, в слові переважало відчуття національного, яскраво виступало українсьобство» [3]. І після цього почалися гоніння. Як влучно сказав Олекса Ющенко: «Окрім вилучення книжки було й звільнення з редакційної роботи. І — замовчування. Ніби й не було поета...» [3]. Твори його не друкувалися десятиліттями [2, спр. 53, арк. 1]. У часи застою поетичні кола рідної Данькові України так і не змогли розпізнати в ньому справжнього патріота, талановитого митця.

послідовного і непримиренного борця за свободу і незалежність рідного краю та української мови.

Та не здавався талановитий поет. Працював на різних роботах, заробляючи собі на прожиття. І писав... Здається, що вірші самі виливалися з його душі, доносилися з глибини самого серця, бо тільки той, хто відвоював свою країну від фашизму, може так палко її любити і бажати їй добра.

Маючи дві друковані збірки поезій, величезний творчий доробок, Микола Данько до 1990 р. не був членом Спілки письменників [2, спр. 194, арк. 1]. Роки Перестройки повернули йому добре ім'я. Данько — позаштатний літконсультант обласної газети «Ленінська правда», регулярно друкується в обласних газетах і журналах.

1991 р. виходить друком і третя збірка поета «Й сонця прихилив би» з епіграфом: "... Україна-Лєбідь, Лєдо-Лєди-Лєбідь, і сонця прихилив би, так воно ж у небі" [2, спр. 31, арк. 165].

Не зовсім вдало склалося особисте життя поета. Останні роки він провів у самоті, матеріально біднував, тяжко хворів. 14 лютого 1993 р. після тяжкої тривалої хвороби Микола Михайлович помер.

На цю сумну подію наш земляк, уродженець Білозілляського району, академік Федір Овчаренко відгукнувся так: «Ми втратили видатного поета, блискучого публіциста, який з кайданами на душі майже кризь усе життя проніс знамено правди, честі і віри свого народу. Його прекрасні збірки «Зоряне вікно», «Червоне соло» й остання «Й сонця прихилив би...» назавжди залишаться в пам'яті нашого народу, нашої нелегкої історії» [4].

Документи М.М. Данька передані Держархіву Сумської області сином поета Ярославом Миколайовичем Даньком 10 березня та 18 листопада 1993 р. Документи надійшли у розсіпу за 6-тю здавальними описами. З січня 1996 р. по березень 1998 р. тривало науково-технічне опрацювання документів (поаркушна експертиза, формування справ, поаркушна систематизація всередині справ, складання заголовків опису та науково-довідкового апарату до нього). В результаті складено опис № 1 справ постійного зберігання фонду особового походження за 1910-1992 рр. на 255 справ, які охоплюють 12357 документів.

Всі документи опису систематизовані за розділами. До першого розділу віднесені творчі документи (рукописи) фондоутворювача: повісті і оповідання, нариси і новели, гуморески і казки, поеми і збірки поезій (сформовані автором), поезії, дитячі та гумористичні вірші, пісні на слова М.М. Данька, статті та дослідження, автобіографії, переклади, виписки з книг та журналів на теми, що цікавили автора, чернетки.

Другий розділ складають записні книжки та блокноти Миколи Михайловича з начерками поезій, гуморесок, статей і нотатками журналіста.

Третій розділ — листи фондоутворювача. Найцікавіші з них — лист М.М. Данька завідувачці відділом художньої літератури видавництва «Прапор» К.П. Дроздовій з приводу аналізу його збірки «Червоне соло» та лист до Анни Сомко до Канади, в якому він відверто розповідає, «що майже 20 літ його ім'я було під забороною... Ще 6 пак! Буржуазний націоналіст... Дисидент!... Крім того, протягом багатьох років доводилося ходити на залізничну

станцію вивантажувати вагони з вугіллям, деревом, загалом братися за будь-яку фізичну роботу, аби якось проіснувати» [2, спр. 154, арк. 1-2].

Великий четвертий розділ складають листи фондоутворювачу від видавництв, редакцій, поетів, письменників, журналістів, родичів, друзів, знайомих і просто читачів. Серед них — листи від мами, Олени Пилипівни, братів, доньки Яринки. Кoresпoндeнтaми М.М. Данька були відомі письменники Б.Д. Антоненко-Давидович, Кость Гордієнко, Василь Діденко, Павло Ключиня, Терень Масенко, Борис Олійник, Григор Тюлюпник, Дмитро Ткач, Олекса Ющенко та інші; академік-земляк Федір Данилович Овчаренко, журналісти: Василь Бондар, П.Я. Вільховий, В.Є. Зленко, Є.П. Кокорєва, Панаас Кочура, Михайло Осадчий та ін.

У 5-му розділі документи до біографії фондоутворювача: особисті папери поета, матеріали про поетичну та видавничу діяльність, газети та вирізки з газет, в яких надруковані його твори.

Чималу групу складають документи 6-го розділу. Це матеріали, зібрані М.М. Даньком для своїх праць і на теми, що його цікавили: про життя та діяльність досвідченого педагога і краєзнавця П.А. Салухіна, про комсомольське підпілля в Сумах у роки Великої Вітчизняної війни; вирізки з газет з питань літератури і літературного мовлення, критики і бібліографії, з питань розвитку культури, обрядів, звичаїв, кіно, театру, політики, ідеології, історії та краєзнавства, медицини, спорту, охорони природи.

Тільки 2 справи описані у 7-му розділі: «Матеріали про фондоутворювача». Серед них — рецензії та редакційні висновки М. Волохова, Д. Головка, В. Зленка, Б. Олійника, І. Хоменка, О. Шугая, О. Ющенка на твори М.М. Данька та примірники газет з рецензіями та відгуками різних авторів про творчість фондоутворювача.

Велику групу складають документи 8-го розділу — «Образотворчі матеріали». Це фотографії М.М. Данька (індивідуальні і групові), його рідних, діячів літератури та мистецтва, акторів, друзів та знайомих поета, фотографії пам'яток архітектури, скульптур, музейних експонатів, картин, голубенів, мозаїк тощо.

Завершує опис невеликий 9-й розділ, де відкриті оповідання Юрія Забелло «Улас Дмитрович у хашах часу», та повість А. Шкурко «Самосуд», надіслані для рецензування.

Усі документи фонду написані українською мовою. Кожний документ фонду — своєрідний, унікальний і, по-своєму, цікавий.

Працівники Державного архіву Сумської області сподіваються, що серед літераторів України знайдуться щирі шанувальники таланту Миколи Данька, його вірні друзі, які будуть досліджувати творчість поета та його видавничу діяльність. Літературна спадщина Миколи Данька чекає свого дослідника і видавця.

Примітки

1. Петров Г.Т. До 70-річчя від дня народження Миколи Данька «Соло у сутінках» // Добрай день. — 1996. — № 24. — 24 травня.
2. ДА Сумської області, ф. Р-7680, оп. 1.
3. Ющенко Олекса. Вікно в поезію // Сумська новина. — 1996. — № 3. — 12 січня.
4. Академік Федір Овчаренко — про Миколу Данька // Панорама Сумщини. — 1993. — № 9-10. — 18 березня.